

12. Aug. 1830

FACTS

Date:

12. Aug. 1830

Page number:

Dagbog A, side 63 recto – 66 verso

Mentioned people:

Carl Friedrich Bøbert

Holger Gustav Collett

Otto Collett

Peter Collett

Julius August Tetens

TRANSCRIPTION

Den 12te Aug

Om Morgnen før endnu de Øvrige vare oppe gik Otto [Collet]¹ og jeg ad Fodstien til Grube Stullen hvor vi efter Aftale fik fat paa een af Arbeiderne der med en Fakkell i Haanden begyndte Vandringen med os ind ad Stullen og efter at vi havde passeret dem og varre komne ind i Gruben der her er lys gik vi igjennem en anden Stul dybere ind og kom saaledes til Schacten hvor man ved Hjælp af en Vinde trækker Malmen op fra Dybet hvor den udtrækkes. Naar man her træder fra den lysse Grube ind til Arbeidere i Mørket, mødes man strax af den utaaleligste Heede, der for en Deel frembringes ved det Baal der brænder for Lysningens Skuld, men for største Deelen dog kommer fra den i Dybden liggende Satz (det er Stedet hvor man for at gjøre Bjerget mørt og skikket til at bearbeide, opstaber en uhyre Masse Træ som antændes og saaledes gennemhæder Bjerget at man ikke er i Stand til •63 verso• at berøre det selv i temelig Afstand fra Baalet [og efter at det er udslukket]. Man bliver her ikke allene incomoderet af den stærke Heede; men Veiret er næsten færdig at forgaae, naar man træder ind fra Gruben hvor der er meget kolt, og Overgangen meget pludselig, fra den reene Luft [overstreget: der], til den af Røg opfyldte Huulning. Der findes nemlig ingen anden Udgang for Røgen en den Aabning hvorigjennem man træder ind, og fra det Øjeblik man er komen inden for Hullet befinder man sig som i en uhyre [overstreget: Huulning] [Skorsteen] hvor Soden allevegne hænger. Fra den Deel af Gruben stiger man ad Stiger dybere ned ind til man kommer til Stedet hvor Malmen vindes. Her er ligeledes [overstreget: endog] [naar] det store Baal er slukket og Malmen sprængt en Ild for at oplyse; og denne i Forening med Bjerget der efter Baalet endnu er saa Heed at man ei tør røre der ved, frembringer den mest utaalelige Heede. I faae Minutter springer Sveden allevegne ud paa enhver der opholder sig og for ikke at forbrænde sine Fødder maae man vel passe paa at staa paa et Bræt, •64 recto• for ikke at berøre Malmen. Arbeiderne der læsse Steenene i de Ballier der optrækkes ere iførte blodt en sort Skjorte og et Par tynde Benklæder, saa at deres Udvortes just ikke er smugt naar man i denne Dragt og sorte i Ansigterne saa dem belyste af den svagt blussende Ild. Det rædselsfulde ved at opholde sig her saa dybt under Jorden forøges undertiden ved Bjergmændenes Fortællinger om de Ulykker der have tildraget sig i deres Grube, man fortalte os saaledes her at der for føietid siden var omkomen een ved Røg, da han havde lagt sig paa et Sted hvor han blev qualtet uden at kunde finde Redning. Vi besaae siden de forskjellige Stuller og Satzer, der ikke bruges, til nogle af disse kan man blodt komme ved at passere over et Slags Broer, der ere anbragte over Dybden og hvor man vilde værre forloren naar man gled ud, da mange [af] Dybderne endog ere aldeles opfyldte af Vand, et maaske undtagen der har bestandig Iis. For ikke at vende tilbage igjennem Stullen valgte vi for

ogsaa at have prøvet det, at klatre op af Gruben •64 verso• ad den Vei som Arbeiderne undertiden betjene sig naar de stige op, og saaledes kom vi med en Smule Møie atter op i Lyset efter at have tilbragte en underholdende Time under Jorden. – Da Klokken imidlertid var bleven saa mange at vi kunde vente at det øvrige Huuspersonale var kommen op gik vi hjem, hvor jeg til min Glæde hørte at Assesoren² skulde reise til Hasselværket og vi saaledes vare befriede for ham i Dag. Omendskjøndt Regnveier besluttede vi os dog til at benytte hans Fraværelse og reise til Skutterud for at bese de der værende Koboldtgruber, hvor Her Bjergmester Bøbert³ havde lovet at viise os om paa det bedste. Student Bendice,⁴ Otto og jeg kjørte saaledes afsted Kl 2 og ankom dertil først Kl 5 da den Vei man kjører er meget bakket og Veiret desuden gjorde Veien des tungere. Vi toge ind til Bjergmesteren, der endnu beboer den gl: Vaaning under Bjerget, da den nye han har opført endnu ikke er færdig, og blev vel modtagen af denne meget nette Mand, der endnu er ung og ugift.

•65 recto•

Da vi havde udvilet lidet bestege vi de Heste han havde ladet opsadle og tog saaledes Veien op ad Bjerget, der undertiden er meget steil og aldeles ikke skikket til at pasere med større Vogne, da den paa enkelte Steder forekom mig brattere end Kronkleven. Veien er ikke destomindre vel værd at passere, da den er meget romantisk og vild, man har paa nogle Steder mellem Klipperne vide Udsigter hvilke vi dog ikke ret kunde nyde formedelst det stærke Regnveier og den tykke Taage. Historier om Bjørnene der opholde sig i en Aas $\frac{1}{4}$ Miil fra Skutterud og hvoraf 2 allerede vare skudte, han fortalte ogsaa at Graabeinen undertiden har gjorde stor Skade paa Kreaturerne; vi fik imidlertid ikke nogle af disse Herrer isigte. Da [vi] vare komne paa Ryggen af Aasen, kom vi til de ypperlige Gruber der ere udstragte over Bjerget og til den Ende indelte i den nordre, søndre og mellem Gruberne i enhver af disse Indelinger findes de enkelte Gruber betegnede ved Nummer eller Navn. Da Koeboltværket drives meget stærkt er her ogsaa en stor Virksomhed og en heel Deel Huuse hvoriblandt nogle ret snurige 8 Kantede, ere opførte •65 verso• for at give Arbeiderne Lye om Natten, da en stor Deel af dem ere langveis fra og kun kan gaae hjem om Løverdagen, for da at indfinde sig næste Mandag paa Arbeidet. Vi vare ei saa heldige at komme betids nok for at see det i fuld Gang men overalt saa man Skurene, hvor en stor Deel sidde og hugge Malmen og overalt i Gruberne Stiger Vinder Skubkarre og Værktøi der nok som betydede Virksomhed og Drift; man behøver blodt at sige at de drives med over 600 Mand, foruden den Mængde Heste der ere beskæftigede med at bringe Malmen til Værket. Med Undtagelse af Stullerne ere Gruberne her allevegne lyse da man forend Her Bøbert blev ansat var af den Mening at Kobalten blodt fantes i Overkanten af Bjerge, imidlertid har han nu ved Forsøg overbeviist sig om at den ligesaavel findes i Dybet, og har han til den Ende indrevet en Stil som skal sættes i Forbindelse med

Gruben og denne da arbeides dybt ned. Da vi vare i den Grube til hvilken Stullen skal lede, kunde vi allerede føle hvorledes Bjerget blev varmt af de Ild der brænte i Stullen og da Bjergmesteren for at undersøge om [hans] Beregninger vilde slaae til havde •66 recto• ladet Bjerget bore, kunne vi da han drog een af de Talle [ud], der vare satte i Hullet for at udholde Vand, see Ilden brænde dybt i Bjerget ja endog høre den knage der. Da vi vare stegne op af denne allerede temmelig dybe Grube og endnu beseet en Deel af de øvrige, førte Bjergmesteren os til et meget smukt Partie hvor man imellem [Fieldene] seer et Kjær der er indesluttet af høie Træer paa den ene Side og har paa den anden en mere aaben Plads hvor en herlig Udsigt af Ringeriget til aabner sig; man kan herfra see Kronkleven, og Biergene høit oppe i Tellemarken; der findes [ved] denne lille Sø endnu et at mærke nemlig en lille Øe, [der] formodentlig fremkomet ved Blomster og Søegræs, bevæger sig svømmende paa den formedelst [overstreget: dens] [sin] Omgivelser næsten sorte Søe. Paa Tilbageveien saa vi Skolebygningen, der ligger paa Toppen af et Fjeld og hvor over 60 Børn underviises; i Nærheden heraf er Kruttaarnet, til Opbevaring af det Krut der hyppig bruges til Sprængningen af Fjeldet. [Da] Regnen vedblev at øsse ned og vi befandt os i en Høide hvor vi vare inde i Skyerne og følgelig fik Væden fra første Haand, saa besluttede vi at tiltræde Tilbageveien •66 verso• og efter at være blevet dygtig vaade ankom vi igjen til Bjergmesterens Bolig, hvorfra vi efter at have spiiist til Aften tog Veien tilbage til Buskerud. Ved hvor Ankomst fik jeg Brev ifra Moder, det var bleven bragt af Thetens,⁵ der i hvor Fraværelse havde været paa B.; men da han som Fodgjænger havde indeelt sin Tid fortsatte han efter et lidet Ophold igjen Touren til Kongsberg ifølge med Holger Collet⁶ og Stud: Baumand,⁷ der [begge] havde gjort ham Selskab fra Christiania.

¹ Otto Collett.

² Peter Collett.

³ Carl Friedrich Bøbert.

⁴ Uidentificeret.

⁵ Julius August Tetens.

⁶ Holger Gustav Collett.

⁷ Formodentlig Niels Heinrich Gustav Baumann (1808-1884) eller Ludvig Adolph Baumann (1809-1878), sønner af August Christian Baumann (1770-1831), direktør for sølvværket ved Kongsberg.

Lindt indtrækket derved Brødt, med et møde, saa 63
at saa alle Lunden Lovers del, y da da siden afrest
y gantst var forst for saadanne trækkende gørd
m. om en Gøstherrens forog saa om bagene er det Bange
den 18. Aug. Du Morsum for anden de Gørge maa
egge sig alle ^{tillyst} ad det Spine til Gørte Stullen
Loverne afstod Affale sed sat gædne af Arbetter
den anden Tallet i Gørde Lyynde Abandringene
er ind at Stullen af afstod af visende gøffest
trækket y maaes Lunden ind. Gøstherrens ind for at hje
gib vi iggemen an anden. Det tykkende ind y Loven
saa Loven til det første for maa med Gøde af
an Wind holden Mellem y for det første
den indtrækket. Maa maa for holden for den
Lyyde Gørte ind til Arbetterne. Mødet, derved
maa strop af den indtrækkende Gørde, der for maa
frembringer med det Løst der broden for
Lyydeindtrækket, maa for stierke Løst den
Lunden for den indtrækkende Gørte Mødet
Løst for maa for et gøde Lyyde maa y
Løst til at broden, ogstuden indtrækkende
Løst for som indtrækkende y Løst den gøde
Løst Lyyde at maa alle er indtrækket til

at bevogt de, sals i karnetig afflad fra
Lualst ^{og efter altsid med guld} ~~Man~~ ~~thunag~~ ~~for~~ ~~ikke~~ ~~allem~~ ~~incomoda~~
end af de store gader; man bliver i en rokke
fordi at fange, naar man broder ind for
Gulden, sals den er meget bold, og Ophængene
meget glidspelig, fra den varme Luft, der
den af sig besynderlig Guldning. Sals Guld er
lig ingen anden Guldning for sig selv, men den
Lobning, som viden man broder ind, og fra
at Guld er en korn inden for Guld
besynder man sig i en ^{sig} ~~ingen~~ ~~Guldning~~
Guld Broder, allanngene Guldning. Den Guld
end af Guldning, sals man at Guldning
ind end til man kommer til Guldning
Malman, indend, for en sigelade ^{naar} ~~ind~~
det store Guld er Guldning og Malman Guldning,
en Guld for at sigelade, og sals i Guldning
ind Guldning, sals Guldning ind end en for
Guld at man er, for roge den end, frembringer
den kornet, indend, sals. Den Guldning
Guldning Broder, allanngene ind en roge den,
sigelade sig og for, ikke at sigelade, sals
ind man ind sigelade at sals den at Guld,

ad den Høi heri Arbetterens underordning her
tynde sig naar de flage og i suelader den
vi end nu kende. Høi alle og i Lyfte
afte at fane tilbryt an underjølende
Høi funder Løden. da Høi i under
led var blanen for mange at nu Løden gøden
at det vorey. Høi funder funder var Løden
og ved nu Høi funder og led nu Høi funder
at Høi funder Høi funder til Høi funder
og i suelader vore befunde for fane. Høi
anffjendte. Høi funder Høi funder
led at Høi funder Høi funder og vore til
Høi funder for at Høi funder de Høi funder
Løden Høi funder, funder Høi funder
Robert funder Høi funder at Høi funder
Høi funder. Høi funder, Høi funder, Høi funder
Høi funder Høi funder Høi funder Høi funder
da Høi funder Høi funder Høi funder Høi funder
og Høi funder Høi funder Høi funder Høi funder
Høi funder ind til Høi funder, Høi funder
Høi funder Høi funder Høi funder Høi funder
den nye funder funder Høi funder Høi funder
Høi funder Høi funder Høi funder Høi funder
Høi funder Høi funder Høi funder Høi funder
Høi funder Høi funder Høi funder Høi funder

for at jens Arbeidene her i Kjøbenhavn, da nu
for Nær af dem nu lægges fra og Liden kan
gaa frem om Lænderne, for at de indfind sig
med Manden og Arbeidet. Vi maa se for sig
lige at Herrens betide med for at saa alle færdige
nu uenallt for nu Herrens, for nu færdige
færdige og gulle Mellem og uenallt i Gutterne
Stige ^{Pistolerne} og Pistoleri den med sin betide
Widder og Adrift; man bagerne blod let sig
at de derne med om 600 Mand, foruden den
Mange gæste der nu bestyrelse med at bringe
Mellem til Borch. Med Mandag alle af Skolene
nu Gutterne for alle nyere Lyde, da man
forand sig Borcht blev uenallt med af den Men
ning at Borcht blod færdige: Borcht af
Lyde, indlæst for sin nu med bestyrelse
berneff sig om alle Lyde, nu med færdige:
Lyde, og for sin til bestyrelse indlæst om Borch
for. Skal færdige: Borcht med Gutterne og
den da arbeide sig med. Da nu maa: den
Gutter til færdige Skolene skal la de, Liden nu
allerede færdige færdige Lyde blev uenallt af
den Her bestyrelse: Skolene og de Lyde maa for
at maa sig om bestyrelse alle færdige til færdige

y efter et mere blivende dygtig maade anden
ni igaa det. Lynganstrømme Læge, som jeg nu efter
at have været til Capten og Børns tilbage. til Børn.
Færd. Med mere Andenst fik jeg Børn i fra Norden
det var blivende Børn af Støtens, der i fra tre
moralp færdt overat jeg Børn som de som jeg som det.
yngre færdt indant for det færdt som efter
at det af det igaa Børn til Børns, ifølge
med det af det og Børn. Børn, der ^{trug} færdt
som Børn af Christina. den 13. Børn. de Børn
i det igaa. Børn til Børn og jeg som det Børn
jog jeg matate at Børn, men de som Børn
Børn igaa igaa som jeg Børn de som Børn til
Børn, og de som jeg færdt Børn og jeg
jog Børn Børn, men i Børn og Børn at
matate mig til at Børn til Børn som jeg
Børn som Børn af Børn som, at som færdt
færdt færdt Børn: Børn Børn som
af Børn, som Børn Børn og Børn Børn.
Børn Børn færdt som Børn Børn Børn.
Børn for Børn og som Børn Børn Børn.
Børn at Børn Børn. Børn Børn som færdt
med Børn Børn Børn som Børn Børn
af Børn og som Børn, at Børn Børn